

PRAKTIČNI VODIČ ZA OSOBE S INVALIDITETOM, DJECU I OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA – ŽRTVE NASILJA U OBITELJI

Portal OSI bez granica

Datum: 23.12. 2025.

2. Uvod

- Vodič namijenjen osobama s invaliditetom, djeci i osobama s posebnim potrebama koje su žrtve nasilja u obitelji.
- Nasilje nikada nije opravdano.
- Sadrži praktične upute, HITNI PLAN i kontakte pomoći.

3. ŠTO JE NASILJE U OBITELJI

Nasilje ne ovisno gdje i na kome se vrši djelimo na ;

1.Fizičko nasilje - Udaranje, guranje, bacanje predmeta ili nanošenje tjelesne boli.

2.Psihičko nasilje - Vrijeđanje, omalovažavanje, prijetnje, stalna kontrola i zastrašivanje.

3.Ekonomsko nasilje - Uskraćivanje novca, kontrola financija, zabrana rada ili školovanja.

4. Zanemarivanje - Uskraćivanje skrbi, pomoći, hrane ili lijekova potrebnih za zdravlje.

5. Ograničavanje slobode - Zabrana kretanja, kontakta s prijateljima i obitelji, ograničavanje odluka o vlastitom životu.

6. Povreda privatnosti - Prisluškivanje razgovora, nadzor aktivnosti, otkrivanje osobnih informacija bez dopuštenja.

Dio 4 – POSEBNI OBLICI NASILJA NAD OSOBAMA S INVALIDITETOM

- **Ograničavanje slobode kretanja i odlučivanja** - uskraćivanje prava na samostalno kretanje ili donošenje odluka koje se tiču vlastitog života.
- **Prisluškivanje razgovora i nadzor privatnosti** - nadgledanje telefona, poruka, mailova ili ponašanja bez dopuštenja.
- **Uskraćivanje terapije, lijekova ili pomagala**- sprječavanje pristupa lijekovima, medicinskoj njezi ili tehničkim pomagalima.
- **Zloupotreba skrbi i prijetnje institucionalizacijom** - prijetnje smještajem u instituciju ili oduzimanjem prava na pomoć, u svrhu kontrole.

Dio 5- DJECA I OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA

- **Najranjivije skupine** – Djeca i osobe s posebnim potrebama često su najizloženije nasilju jer su ovisni o skrbi odraslih ili ne mogu lako zaštititi sebe.
- **Svaka sumnja je važna** – Ako postoji i najmanja sumnja da dijete ili osoba s invaliditetom trpi nasilje, potrebno je odmah reagirati i prijaviti nadležnim institucijama.
- **Psihičke i emotivne posljedice** – Nasilje ostavlja dugoročne posljedice: strah, nesigurnost, depresiju, nizak samopouzdanje i poteškoće u svakodnevnom funkcioniranju.
- **Praćenje znakova nasilja** – Nagle promjene ponašanja, povlačenje, tuga, agresija ili strah kod djece i osoba s invaliditetom mogu biti znakovi da se nasilje događa.

Dio 6. **KAKO REAGIRATI**

Ako si osoba s invaliditetom, dijete ili osoba s posebnim potrebama i doživljavaš nasilje u obitelji, važno je znati kako reagirati:

- **Hitno reagiranje** - Ako postoji opasnost po život ili zdravlje, odmah nazovi 112 (hitne službe) ili 192 (policija).
- **Kontaktiranje Centra za socijalnu skrb** - Zatraži razgovor bez prisutnosti nasilnika. Pružit će ti podršku i savjetovanje te pokrenuti potrebne mjere zaštite.
- **Vođenje evidencije** - Zapiši sve incidente nasilja: datume, opis događaja, eventualne poruke ili fotografije. To može biti važno u slučaju pravnih postupaka.
- **Tražiti podrške i savjetovanja** - Psiholozi, pravnici i udruge mogu ti pomoći da razumiješ situaciju i pronađeš najbolji način zaštite.
- **Sigurnosni plan** - Planiraj sigurno mjesto gdje možeš otići u slučaju opasnosti. Drži kod sebe važne dokumente, lijekove i kontaktne informacije za hitne slučajeve.

Dio 7. **AKO JE NASILNIK SKRBNIK ILI NJEGOVATELJ**

U situacijama kada je nasilnik osoba koja je formalno odgovorna za skrb osobe s posebnim potrebama ili invaliditetom, važno je znati svoja prava i načine zaštite:

- **Ovisnost o skrbniku ili njegovatelju ne opravdava nasilje** - ako skrbnici imaju odgovornost za tvoju zaštitu i pomoć, to ne daje pravo na nasilje, kontrolu ili zlostavljanje.
- **Pravo na zaštitu** - Prijavi nasilje nadležnim institucijama (policija, CZSS). Vodite evidenciju svih situacija (bilješke, poruke, fotografije

- **Psihološka i pravna podrška**- Obrati se udrugama za osobe s invaliditetom, pravnim savjetovalištim i psiholozima kako bi dobila potporu i sigurnost.
- **Sigurnosni plan** - Ako je moguće, planiraj sigurno mjesto gdje možeš otići u slučaju eskalacije nasilja.
- **Poruka:** Čak i ako je nasilnik skrbnik, tvoja sigurnost i dostojanstvo su prioritet. Nisi sama i postoje institucije koje te mogu zaštititi.

Dio 8. KONTAKTIRATI I LINIJE POMOĆI (HRVATSKA)

Ako si žrtva nasilja ili sumnjaš da netko trpi nasilje, možeš se obratiti sljedećim institucijama i linijama pomoći:

- **112 – Hitne službe** - Za sve hitne situacije, prijetnje životu ili zdravlju.
- **192 – Policija** - Za prijavu nasilja ili opasnih situacija.
- **116 006 – Linija za žrtve nasilja** - Besplatna, anonimna podrška i savjetovanje.
- **116 111 – Hrabri telefon za djecu** - Besplatna podrška djeci koja su žrtve ili svjedoci nasilja.
- **0800 55 44 – Autonomna ženska kuća Zagreb** - Pruža pomoć žrtvama nasilja, savjetovanje i sigurnu skrb.
- **Plavi telefon: 01 4833 888** - Psihološka podrška i savjetovanje za sve žrtve i članove obitelji.
- **Savjet:** - Sačuvaj ove brojeve u mobitelu ili ih napiši na sigurno mjesto.
 - Ako osjećaš ugrozu, odmah nazovi ili pošalji SMS (gdje je moguće) ako poziv nije siguran.

DIO 9. OBVEZE INSTITUCIJA PREMA DJECI I OSOBAMA S INVALIDITETOM

Kada institucije saznaju za nasilje nad djecom ili osobama s invaliditetom, imaju jasne zakonske obveze:

- **Centar za socijalnu skrb (CZSS)** - Hitna reakcija i procjena rizika . Zaštita žrtve i eventualno privremena smjena skrbnika . Organiziranje alternativne skrbi ili potpore .
- **Policija** - Interveniranje u slučaju prijetnje ili nasilja . Evidentiranje slučaja i upućivanje na podršku . Suradnja s CZSS-om u zaštiti žrtve
- **Škole i vrtići** - Prepoznavanje znakova nasilja. Prijava nadležnim institucijama . Pružanje emocionalne podrške i sigurno okruženje .
- **Udruge i linije pomoći**- Osiguravanje anonimne i dostupne podrške. Pravna i psihološka pomoć. Savjetovanje za žrtve i članove obitelji. Poruka institucijama: Šutnja šteti žrtvi – djelujte odmah.

DIO 10. HITNI PLAN – ŠTO UČINITI KAD JE NASILJE PRISUTNO

Ako si žrtva nasilja ili osjećaš neposrednu opasnost, važno je imati **jasan i praktičan plan**

- **Hitna opasnost (fizičko nasilje ili prijetnja života)** . - Odmah nazovi **112 (hitne službe) ili 192 (policija)**. Jasno reci: “Osoba sam s invaliditetom/dijete i žrtva sam nasilja.” Ako je moguće, pokušaj ostati na sigurnom mjestu dok dolazi pomoć.
- **Nasilje koje traje ili psihičko nasilje** - Obrati se Centru za socijalnu skrb (CZSS) i zatraži razgovor bez prisutnosti nasilnika. Vodite evidenciju svih situacija: datumi, opisi, poruke, fotografije.
- **Podrška i savjetovanje**- Autonomna ženska kuća Zagreb: 0800 55 44
- Hrabri telefon za djecu: 116 111 . - Plavi telefon: 01 4833 888
- **Sigurnosni plan** - Planiraj sigurno mjesto gdje možeš otići u slučaju eskalacije nasilja. **Drži važne dokumente, lijekove i kontakte za hitne slučajeve pri ruci.**

- **Savjet:** Imaj uvijek pri ruci brojeve za hitne slučajeve i ljude kojima vjeruješ. Briga o vlastitoj sigurnosti je prioritet.

DIO 11. ZAVRŠNA PORUKA – NISI SAM / SAMA

- **Nasilje u obitelji nikada nije prihvatljivo, bez obzira na dob, invaliditet, ovisnost o skrbi ili obiteljske odnose. Djeca i osobe s invaliditetom imaju pravo na sigurnost, dostojanstvo, poštovanje i život bez straha.**
-
- **Ako trpiš nasilje:**
- nisi kriv/a ,
- imaš pravo na pomoć
- postoje ljudi i institucije koji te mogu zaštititi

Traženje pomoći nije slabost – to je čin hrabrosti i brige za sebe. Svaki korak koji napraviš prema sigurnosti je važan, čak i ako se čini malen.

- **Zapamti:** tvoj život ima vrijednost. Tvoje granice su važne. Tvoja sigurnost je prioritet.

DIO 12. BILJEŠKE I VAŽNI KONTAKTI i važni kontakti

Osobe kojima se mogu obratiti:

Ime / odnos: _____ **Telefon:** _____

Ime / odnos: _____ **Telefon:** _____

Hitni brojevi:

112 – Hitne službe

192 – Policija

116 006 – Linija za žrtve nasilja

116 111 – Hrabri telefon (djeca)